

Na osnovu člana 16.stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćen tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10), Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 40. sjednici, održanoj dana 28.01.2016. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Usvaja se Izvještaj o realizaciji Programa preventivne sistematske deratizacije - jesenja faza 2015. godine, na području Zeničko-dobojskog kantona.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Miralem Galijašević

Broj: 02-_____/16.
Datum, 28.01.2016. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,

1x Ministarstvo finansija,

1x Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, putem ministarstva,

1x a/a.

INSTITUT ZA ZDRAVLJE
I SIGURNOST HRANE

Fra Ivana Jukića 2, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina
tel: +38732 443 540 / fax: +38732 443 530
www.inz.ba / info@inz.ba / IDB 4218900290003

IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA
preventivne sistematske deratizacije
na području Zeničko-dobojskog kantona
jesenja faza – 2015.godine

Zenica, decembar 2015.godine

IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA
preventivne sistematske deratizacije
jesenja faza – 2015.godine

IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA

VD Direktor: *prim.dr.Senad Huseinagić*

Izvještaj sačinili: *Rukovodilac odjeljenja za finansijske poslove i logistiku*
Hajrudin Muslija, dipl.oec.

Saradnici: *Koordinator terenskih aktivnosti*
Nermin Imamović, dipl.ing.

Sead Begagić

Zenica, decembar 2015.godine

SADRŽAJ

UVOD

JESENJA AKCIJA 2015.godine

PRIPREMNA FAZA

Utvrdjivanje vrste i stepena infestacije glodarima

Obezbjedenje sredstava za izvođenje akcije

Obavješćavanje stanovništva

Operativno planiranje

Priprema monitoringa

FAZA IZVOĐENJA AKCIJE

Organizacija akcije

Operativni tim

Stručni nadzor

Logistička podrška

Deratizeri i pomoćno osoblje

Upotreba vozila

Obuhvat preventivne sistematske deratizacije

DEZINSEKCIJA I DEZINFEKCIJA

OBJEKTI KOJI NISU OBUHVAĆENI DERATIZACIJOM

INSPEKCIJSKA KONTROLA

IZBOR, KARAKTERISTIKE I REKAPITULACIJA UTROŠKA SREDSTAVA

Ocjena uspješnosti

POJAŠNJENJE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

ZAKLJUČAK

UVOD

Štetni glodari (pacovi i miševi) su kroz historiju zabilježeni kao stalni pratioci čovjeka. Široko su rasprostranjeni i nanose značajne ekonomske štete, a predstavljaju i veliku opasnost po zdravlje ljudi, jer su prenosioци različitih zaraznih bolesti.

Danas se primjenjuju različite metode uništavanja ovih jako rasprostranjenih štetoina. Postoje preventivne i kurativne metode suzbijanja štetnih glodara. Od preventivnih metoda izdvoja se metod sistematske deratizacije, kojim se smanjuje brojnost štetoina. Ova mjera bi trebalo da se upražnjava najmanje dva puta godišnje, u proljeće i jesen, odnosno kada je aktivnost glodara najveća. Ukoliko se ne obavi preventivan metod suzbijanja, preostaju kurativni metodi, odnosno direktna borba sa štetoinama.

Preventivne metode (npr. uklanjaње otpada), biološke metode (prirodni neprijatelji), fizičko-mehaničke metode (upotreba struje visokog napona, gasnih klopki, raznih lijekova itd.), sve su to metode za uništavanje štetnih glodara. Najprimjenjivaniji metod suzbijanja je hemijski, koji se vrši upotrebom hemijskih sredstava (rodenticida). Od rodenticida se zahtijeva efikasnost u niskim koncentracijama, da su primamljivi, da ne izazivaju rezistenciju i da izazivaju smrt glodara što prirodnije (da ne privlači pažnju ostalih glodara) u što kraćem vremenskom intervalu od vremena ishrane. Sva ova obilježja imaju rodenticidi iz grupe antikoagulanata ili generacije koje najčešće koristimo prilikom deratizacije.

Mamke koji se najčešće upotrebljavaju možemo podijeliti na osnovu hranjivog nosača, a razlikujemo mamke sa svježom ili pokvarenom hranom, mamke sa žitaricama, parfimisane, tečne i praškaste. Odabir mamaka zavisi od uslova koji vladaju na terenu. Postavljaju se u deratizacionu kutiju sa jasnim oznakama upozorenja i podacima osobe i firme koja vrši deratizaciju.

Osim što treba izabrati prave i atraktivne mamke, za efikasno suzbijanje štetnih glodara, vrlo je važno da se deratizacione kutije sa mamkom izlože na pravo mesto. Zbog toga je potrebno da se za svaki objekat izradi tačan plan i raspored izlaganja mamaka (deratizaciona mapa), zavisno od mjesta najveće brojnosti glodara i njihovih puteva kretanja i zadržavanja, odnosno njihovih skloništa i rupa.

Sistematska preventivna deratizacija, dezinfekcija i dezinfekcija provodi se u cilju kontrole uzročnika zaraznih bolesti i njihovih prenosnika – glodara i insekata. Svrha obavezne sistematske deratizacije je da savremenim postupcima primjene rodenticida, svede populaciju štakora i miševa na nivo podnošljivosti, tj. na nivo kada glodara neće predstavljati veću opasnost za zdravlje građana, pri čemu se bitno smanjuju i ekonomska šteta koju čine ovi glodari.

Deratizacija zatvorenih prostora provodi se postavljanjem zatrovanih mamaka (antikoagulanata rodenticida na koje nije razvijena rezistencija) u deratizacione kutije koje su posebno označene, te sprečavaju rasipanje i kvašenje, a i onemogućuju domaćim životinjama uzimanje mamaka.

JESENJA AKCIJA 2015

Akcija jesenje faze deratizacije je u skladu sa Naredbom Ministarstva zdravstva ZDK, općinski naredbi provedena u periodu od 10. novembra do 09. decembra 2015. godine.

Sistematsku DDD na području Kantona u skladu na pomenutim naredbama je organizovao i proveo Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica.

Sistematsku deratizaciju je programirao stručni tim Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, a njegovu realizaciju pod nadzorom Operativnog tima, sprovele su operativne ekipe sastavljene od izvršilaca iz Instituta uz učešće nezaposlenih zdravstvenih tehničara sanitarno ekološkog smjera kojima je obezbjeđena dopunska obuka tj. obrazovanje. Rukovodni tim čine ljekari specijalisti preventivnih grana medicine, a rukovodioci operativnih ekipa su medicinski tehničari sa srednjom i višom stručnom spremom zaposlenici Instituta.

Kontrola sanitarne inspekcije programa preventivne DDD je predviđena i obavljena u pripremnoj organizacionoj fazi i u fazi izvođenja što je konstatovano zapisnicima ovlaštenih sanitarnih inspektora.

U cilju omogućavanja detaljnijeg uvida u aktivnosti i realizaciju Programa sistematske DDD centralnih naselja Zeničko dobojskog kantona niže ćemo dati prezentaciju cjelokupne problematike ovih aktivnosti u svim fazama i aspektima.

Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica organizuje, programira i sprovodi preventivnu sistematsku deratizaciju na području Ze-do kantona.

Organizacija preventivne sistematske deratizacije određena je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti kao opšta mjera za zaštitu stanovništva od zaraznih oboljenja, a organizacija preventivne sistematske deratizacije obuhvata četiri faze:

- Pripremna faza
- Faza izvođenja (Operativna faza) ili faza deratizacije u užem smislu
- Faza održavanja postignutog zadovoljavajućeg stepena redukcije glodarske populacije na koju se nastavljaju kontinuirane mjere higijene okoliša i druge mjere neophodne za održavanje populacije glodara na biološki tolerantnom nivou
- Faza evaluacije

PRIPREMNA FAZA

Pripremna faza preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona (ZDK) počela je 26. oktobra 2015.godine i obuhvatila je aktivnosti specificirane u daljem tekstu, a trajala je do 10.novembra 2015.godine koji je naredbom ministarstva zdravstva određen kao dan početka faze izvođenja preventivne deratizacije.

Pripremna faza odnosila se na slijedeće aktivnosti:

- Utvrđivanje vrste i stepena infestacije glodarima
- Upoznavanje strukture područja procjena higijene okoliša, ocjena stanja zgrada i mogućnost penetracije glodara
- Uvjeti i način dispozicije svih vrsta otpadnih tvari
- Provedena je obuka osoblja
- Blagovremeno je obezbjeđena potrebna količina rodenticida i insekticida predviđenih programom
- Administrativne mjere, uključujući obavijesti stanovništvu preko štampe, letaka plakata različitih formata radija i televizije kojima je obavještavano stanovništvo o mjerama kojih se moraju pridržavati tokom akcije
- Evidencija za glodare atraktivnih objekata

Utvrđivanje vrste i stepena infestacije glodarima podrazumijeva utvrđivanje prosječnog relativnog broja glodara tj. praćenje brojnosti glodara na kritičnim mjestima određenih područja na području opština Ze-do kantona.

Ove aktivnosti su provodile su dvije dvočlane ekipe osposobljenih medicinskih tehničara pod nadzorom epidemiologa tokom sedam dana pripremne faze.

Obučeni medicinski tehničari su u tom periodu obilazili i nadzirali kritična mjesta na gradskim i prigradskim područjima opština i postavljali određenu izvaganu količinu nezatrovanih mamaka u kutijama s hranilicama na više mjesta određenih površina i objekata te u razmacima od tri dana nadzirali kritična mjesta i mjerili mamke nezatrovane, te po potrebi dopunjavali svježim mamcima.

Nakon trodnevne kontrole zbrojila se ukupno pojedena količina izloženog mamka i podijelila sa brojem dana i prosječnom potrebom za hranom. Na taj način odredili smo prosječan broj glodara na kritičnim mjestima te izračunali prosječnu prisutnost glodara po opštinama.

Pored ovog postupka praktikovali smo i postupak analize šteta, a i postupak monitoringa praćenjem pojave štakora višednevno danju i noću nadzirati.

Procjenu relativnog broja mišolikih glodara označili smo prema brojnosti (Tabela) kao:

- veoma rijetka prisutnost
- rijetka
- slaba
- jaka

Stepen početne infestacije glodara na ZDK prije početka jesenje akcije sistematske deratizacije u 2015.godini

(ispitivanje provedeno 7 dana prije početka sistematske deratizacije)

OPĆINA	Prije početka jesenje faze 2015. godine
Olovo	**
Vareš	**
Breza	**
Kakanj	*
Visoko	**
Tešanj	**
Doboj-jug	*
Usora	*
Maglaj	**
Zavidovići	**
Žepče	**
Zenica	**

Legenda:

0 - veoma rijetka prisutnost

* - rijetka prisutnost

** - slaba prisutnost

*** - jako izražena prisutnost

Na osnovu dobijenih podataka o vrsti i stepenu infestacije, broja domaćinstava i stanovnika broja objekata i površina koji će biti obuhvaćeni deratizacijom izračunali smo procjenu potrebnih količina antikoagulantnih rodenticida i insekticida.

Nadzor i kontrola opštinskih sanitarnih inspektora je obavljena u pripremnoj i u fazi izvođenja. U pripremnoj fazi su izvršili uvid u higijensko sanitarno stanje u objektima i prostorima koji se obuhvataju deratizacijom naložili su nadležnim, i odgovornim licima da otklone higijensko sanitarne manjkavosti i o tome obavjestili i Institut.

Obezbjedenje sredstava za izvođenje akcije

Blagovremeno je obezbjeđena potrebna količina rodenticida i insekticida predviđenih programom. Nabavka rodenticida i insekticida se sprovodila preko Instituta.

U cilju smanjenja mogućih rizika pri izvođenju akcije deratizacije poduzete su sljedeće mjere:

- Provedena je edukacija svih angažovanih spoljnih saradnika i uposlenika Instituta o načinu provođenja akcije i postupanju sa otrovima
- Izvršena je nabavka odgovarajućih zaštitnih sredstava
- Obezbjede su torbe prve pomoći koje su sadržavale pribor za prvu pomoć i tlakomjer
- Obezbjede je dovoljna količina antidota za korištene otrove, a antidoti su dostavljeni službama hitne pomoći, zajedno sa uputstvom za upotrebu i opisom postupaka pomoći pri zatrovanju.
- Navedene torbe su stavljene na raspolaganje i ekipama na terenu.

Administrativne mjere koje smo sproveli u pripremnoj fazi su uključivale obavještanje javnosti putem sredstava informisanja, te putem letaka i plakatanja u najvećem broju.

Obavještanje stanovništva

Stanovništvo je blagovremeno obaviješteno o mjerama koje ćemo poduzeti te o njihovim obavezama koje su podrazumijevale njihovu aktivnu saradnju sa operativnim ekipama i sa stručnim timom. Informisanje stanovništva je vršeno putem lokalnih (televizijskih i radijskih) medijskih kuća kao i putem obavijesti o zdravstveno-ekonomskom značaju akcije i plakata sa informacijama o periodu odvijanja akcije u svakoj pojedinoj općini Kantona.

Ovim aktivnostima su obuhvaćene sve općine, a za ove namjene je ukupno utrošeno 1.845,23 KM.

Operativno planiranje

Na osnovu gore navedenih podataka te iscrpnog poznavanja svih ostalih parametara izrađeni su operativni planovi rada po općinama uz saradnju i pomoć inspeksijskih organa svake općine i rukovodioca higijensko epidemioloških službi što je kasnije omogućilo koordinirano djelovanje na terenu u fazi izvođenja samog programa.

Priprema monitoringa

Paralelno sa navedenim pripremama, usvojeni su potrebni obrasci za evidenciju praćenja rada ekipa kroz:

- Dnevne izvještaje, o radu ekipa i utrošku materijala
- Obrasce za evidenciju tretiranih objekata po subjektima
- Potvrde o izvršenoj deratizaciji

FAZA IZVOĐENJA AKCIJE

Akcija preventivne sistematske deratizacije, u jesenjoj fazi je planirana da se provede u vremenu od 10. novembra do 09. decembra 2015.godine.

Izvođenje akcije je završeno zaključno sa 07. decembrom 2015. godine, dok se u periodu do 09. decembra 2015.godine izvršile potrebne korekcije i dopune.

Općina	Termin izvođenja
Olovo	od 10.11. do 11.11.
Vareš	od 11.11. do 12.11.
Breza	od 12.11. do 14.11.
Visoko	od 23.11. do 26.11.
Kakanj	od 26.11. do 28.11.
Tešanj	od 13.11. do 19.11.
Doboj-jug	od 16.11. do 17.11.
Usora	od 17.11. do 18.11.
Maglaj	od 19.11. do 21.11.
Zavidovići	od 30.11. do 02.12.
Žepče	od 02.12. do 04.12.
Zenica	od 26.11. do 07.12.

Organizacija akcije

Akcijom je operativno upravljao Operativni tim na čelu sa Menadžerom akcije.

Operativni tim akcije su činili:

- Koordinator terenskih aktivnosti
- Koordinator za pripremne aktivnosti, vođenje evidencija i logistiku
- Koordinator za izradu pravnih akata

Stručni nadzor je provodio Stručni tim, koji je bio nezavisan od Operativnog tima i menadžera akcije i provodio je nadzor nad izvođenjem operacije. Stručni nadzor na nivou provedbe DDD poslova u općini, nadzor na terenu su provodili općinski inspektori i imenovani predstavnici Higijensko-epidemioloških službi domova zdravlja.

Logističku podršku za kompletnu akciju je obezbjeđivao Logistički tim.

Logistički tim je sačinjavalo 11 osoba među kojima je: lica zaduženo za unos i informatičku obradu podataka, blagajnik, skladištar, lica zaduženo za vođenje skladišta, lica zaduženo za informisanje javnosti i kontakte s medijima, poslove operatera, lica zaduženo za održavanje higijene skladišta i kurirske poslove.

U akciji je ukupno učestvovalo 158 osoba, a prema dole navedenom pregledu

Tabelarni pregled ljudstva i vozila koji su učestvovali u akciji

	Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica	DZ – Higijensko epidemiološka služba	Općina ZDK	Angažovani deratizeri i pomoćno osoblje	UKUPNO
Operativni tim	5	-	-	-	5
Logistički tim	11	-	-	-	11
Stručni tim - nadzor	-	6	8	-	14
Deratizeri i pomoćno osoblje	18	-	-	110	128

Napomena: U tabeli je naveden ukupan broj angažovanih lica, pri čemu je dužina angažmana (broj dana) po licu bila različita.

Deratizeri i pomoćno osoblje:

Direktne izvršioci na terenu su praktično činile dvije grupe: deratizeri i pomoćno osoblje. Među deratizerima je bilo zaposlenika Instituta ali je angažovano i 110 nezaposlenih osoba koje su završile posebnu obuku. Pomoćno osoblje (nezaposlena lica) je imalo vrlo kratku obuku iz samozaštite.

Upotreba vozila

U akciji je ukupno bilo upotrijebljeno 5 vozila Instituta, kao i 15 iznajmljenih vozila. Troškovi angažmana vozila su iznosili ukupno 6.033,34 KM.

Obuhvat preventivne sistematske deratizacije

Jesenja faza preventivne sistematske deratizacije Zeničko-dobojskom kantona u 2015. godini je kako je planirano provedena u naseljima sa većom koncentracijom stanovništva i privrednih aktivnosti, to jeste, sva centralna naselja Kantona sa obuhvatom i perifernih naselja.

U jesenjoj fazi, kako je planirano, obuhvaćene su površine i objekti:

1. kojima upravlja Država (Kanton-općine)
2. kojima upravljaju subjekti koji su na Budžetu,
3. kojima upravljaju ostali subjekti,
4. ostale površine i subjekti koje treba da budu obuhvaćeni deratizacijom.

Objekti i površine kojima upravlja Država (Kanton i općine):

- Javne i zelene, rekreativne i druge slobodne površine u pojasu naselja sa koncentrisanim stanovništvom (centralnih naselja),
- Obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim dijelovima naselja,
- Trgovi, tržnice i pijace,
- Različite lokacije u naseljima, na kojima, postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara,
- Centralne deponije kao i nezvanična (neorganizovana) smetlišta u gradskim i prigradskim naseljima;

• Prognanički kampovi i drugi objekti kolektivnog smještaja;
Objekti i površine kojima upravljaju subjekti finansirani iz Budžeta Kantona:

- Škole, obdaništa, internati,
- Javne ustanove administrativnog karaktera
- Zdravstvene ustanove
- Sportski i rekreativni objekti
- Vjerski objekti i greblja

Objekti i površine kojima upravljaju ostali subjekti:

- Kanalizacione mreže sa šahtovima i izlivnim kolektorima, kanalizacijski sistemi za odvođenje oborinskih voda
- Zajednički prostori (podrumi, tavani) stambenih objekata,
- Javni vodoopskrbni objekti;
- Objekti za proizvodnju, promet, i uskladištenje hrane;
- Stacionirani objekti i sredstva javnog saobraćaja;

Ostale površine i subjekti koje treba da budu obuhvaćeni deratizacijom čine individualne stambene zgrade u privatnom vlasništvu unutar gradskih naselja i njihove okoline.

DEZINSEKCIJA I DEZINFEKCIJA

U toku akcije deratizacije provedena je i dezinfekcija sa dezinfekcijom na određenim površinama i objektima prema epidemiološkim indikacijama, prema tome dezinfekcija sa dezinfekcijom je obuhvatila centralne deponije krutih otpadaka, nezvanična i neorganizovana smetlišta u gradskom i prigradskom području, prognaničke kampove kolektivnog smještaja, zajedničke prostore određenog broja zgrada u ranijem društvenom vlasništvu, te neke proizvodno-uslužne objekte i pripadajuće im površine.

OBJEKTI KOJI NISU OBUHVAĆENI DERATIZACIJOM

Preventivnom sistematskom deratizacijom su obuhvaćene sve planirane, gore navedene površine i objekti osim objekata koji pripadaju određenim subjektima koji su u sopstvenom aranžmanu, proveli deratizaciju putem ugovorenih drugih izvođača.

INSPEKCIJSKA KONTROLA

Kontrola sanitarne inspekcije je predviđena i obavljena u pripremnoj fazi i u fazi izvođenja što je konstatovano zapisnicima ovlaštenih sanitarnih inspektora. Ocjena je svih općinskih sanitarnih inspektora da je preventivna sistematska deratizacija provedena uspješno i kvalitetno i u odgovarajućem terminu. Predmet njihovih kontrola je sadržavao: vrstu rodenticida, rokove valjanosti, opremu, kadrove i tehnička pomagala, a druga faza podrazumjevala je kontrolu izvođenja akcije na terenu u objektima i površinama koji se tretiraju u preventivnoj deratizaciji.

IZBOR, KARAKTERISTIKE I REKAPITULACIJA UTROŠKA SREDSTAVA

Preventivnu sistematsku DDD Ze-do kantona u jesenjoj akciji 2015. godine izvršili smo Hemijskim sredstvima koja su proizvedena u 2014. i 2015. godini, a imaju slijedeće karakteristike:

- Svi rodenticidi pripadaju drugoj generaciji antikoagulanata
- Djeluju u niskim koncentracijama sa jednakokratnim djelovanjem (već nakon jednog uzimanja mamka izazivaju smrt u roku od nekoliko dana)
- U radnim koncentracijama pripremljenim za suzbijanje glodara nemaju štetne materije u koncentraciji koja je štetna za ljudsko zdravlje
- Izazivaju smrt glodara sličnu prirodnoj smrti
- Nisu repelentnog djelovanja
- Ne izazivaju rezistenciju kod glodara
- Postoji spontana biodegradabilnost

U skladu sa programom jesenje faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog Kantona u 2015.godini koristili smo slijedeća hemijska sredstva:

A) Meki mamak-pasta su rodenticidi pripremljeni za upotrebu od smjese izbalansiranih jestivih tvari jednolično raspršenih u žele osnovi atraktanata i konzervansa, koji privlače sve vrste glodavaca.

Sadrže aktivnu supstancu - BROMADIOLON i ALFACHLORALOZE

B) Parafinizirani mamci su rodenticidi pripremljeni za upotrebu od smjese izbalansiranih jestivih tvari jednolično raspršenih u zrnastoj osnovi atraktanata i konzervansa, koji privlače sve vrste glodavaca.

Sadrže aktivnu supstancu - BROMADIOLON

C) Parafinski blokovi otporni su na vlagu te se koriste za tretman kanalizacionih sistema otvorenih kanala i vodotokova, zelenih i drugih javnih površina deponija smeća i drugih vlažnih mjesta i u kućama.

Sadrže aktivnu supstancu – BROMADIOLON

D) Mehanički temo kolant namazi jake adhezivne moći koriste se za tretman objekata za promet životnih namirnica, zdravstvenih ustanova, predškolskih i školskih ustanova.

Utrošen DDD materijal:

Sredstva za deratizaciju (rodenticidi)

- Bromadiolon 0,005% parafizirani mamak 20 g	3.436 kg
- Bromadiolon 0,005% parafizirani mamak 100 g	1.070 kg
- Bromadiolon 0,005% meki mamak 10 g	3.531 kg
- Alfachloraloze pasta - meki mamak 10 g	358 kg

Insekticidi:

- Insekticid koncentrat	7 lit
-------------------------	-------

Dezinficijensi:

- Dezificijens	170 kg
----------------	--------

Ostala sredstva:

- Ljepilo	96 kom
- Tacne	1450 kom
- Rukavice-jednokratne	5.350 pari
- Kućice za mamke	21.050 kom

OCJENA USPJEŠNOSTI

Obzirom da je na Kantonu primijenjena jedinstvena metodologija sistematske preventivne deratizacije, koju je razradio Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica akcija je uspješno provedena.

Očekujemo da će nivo pristunosti glodara, do slijedeće - proljetne faze biti na zdravstveno prihvatljivoj, tolerantnoj razini; naravno stavljeno je u zadaću lokalnim higijensko-epidemiološkim službama kao i sanitarnim inspekcijama koje su u saradnji sa Institutom, učestvovali u akciji deratizacije, da signaliziraju eventualno značajnije prisustvo glodara na pojedinim lokalitetima i da obavijeste rukovodni tim Instituta, u kom slučaju bi se provele ograničene intervencije do početka naredne preventivne sistematske deratizacije.

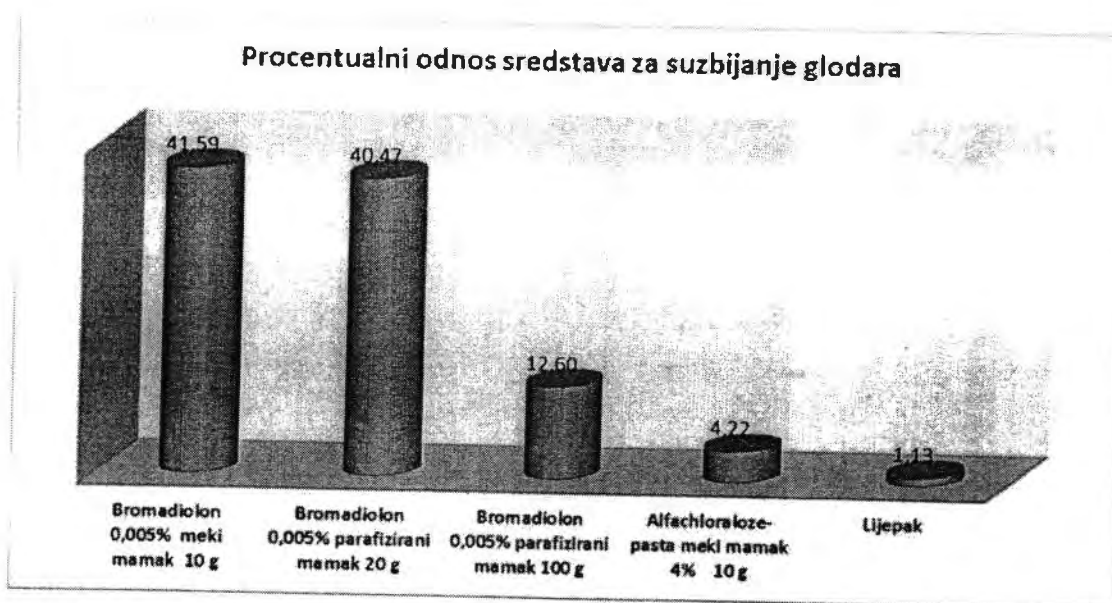
Suština metodološkog pristupa akciji su:

- **sveobuhvatnost** (tretiraju se svi objekti i površine),
- **istovremenost** (svi objekti i površine na kojima će se provesti deratizacija se tretiraju u isto vrijeme što podrazumijeva raspon vremena koji ne omogućuje novi biološki krug razvoja glodarskih mladunčadi),
- **intenzivnost** (što podrazumijeva kratkotrajnost akcije angažovanjem istovremeno velikog broja izvođača),
- **umjerenost** (uz dovoljan intenzitet primjene degradabilne trovne mase obezbjeđuje se optimalna ekološka ravnoteža da bi se sačuvao ekološki ambijent od prekomjerne kontaminacije),

- i **maksimalna bezbijednost** (bezbijednost po izvođače akcije, po stanovništvo, domaće životinje i životinje ljubimce), selektivnim korištenjem sredstava sa niskom otrovnošću po ljude i neatraktivnih i neprihvatljivih za životinje, te primjenom ljepljivih mamaka za restauracijske objekte i objekte i površine gdje borave djeca).

Svrha preventivne deratizacije je redukcija mišolikih glodara na biološki prihvatljiv nivo u odnosu na stanje brojnosti prije provedene deratizacije. Zadatak stručnog tima jeste da ocijeni je li cilj preventivne sistematske deratizacije postignut tj. da utvrdimo je li dostignuta redukcija glodara u procentu od najmanje 70% u odnosu na period prije deratizacije.

Struktura utrošenog materijala je povoljna jer je učešće parafinskih mamaka 53,07%, meki mamak – žele 45,81% i mehanički temo kolant namazi 1,13% što se prema stručnim mišljenjima, smatra poželjnim.

Parafinski mamci su korišteni zbog poznatih svojstava otpornosti i dugotrajnosti u najvećoj količini od svih, a čine 53,07 %.

Na drugom mjestu je meki mamak – žele, koji čini 45,81%.

Na trećem mjestu je ljepak specijalne namjene za sistematsku preventivnu deratizaciju u količini od 1,13 %.

POJAŠNJENJE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

Ukupni prihodi jesenje faze sistematske deratizacije su iznosili 98.008,70 KM i obuhvataju dio prihoda koje finansira Budžet Kantona u iznosu od 45.000,00 KM i dio prihoda koje finansiraju budžeti općina u iznosu od 53.008,70 KM.

Doprinosi općina su različiti i u slučaju nekih općina su simbolični, dok općina Breza nije uopće prihvatila plaćanje ovih aktivnosti.

Kad su u pitanju rashodi, oni se ovdje odnose na rashode za DDD aktivnosti u objektima i površinama koje finansira direktno Država (Kanton i općine), kao i subjekte koji se finansiraju iz Budžeta Kantona.

Ovim su obuhvaćene sljedeće grupe objekata i površina:

- Javne i zelene, rekreativne i druge slobodne površine u pojasu naselja sa koncentrisanim stanovništvom (centralnih naselja),
- Obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim dijelovima naselja,
- trgovi, tržnice i pijace,
- različite lokacije u naseljima, na kojima, postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara,
- Centralne deponije kao i nezvanična (neorganizovana) smetlišta u gradskim i prigradskim naseljima;
- Prognanički kampovi i drugi objekti kolektivnog smještaja;
- Škole, obdaništa, internati,
- Javne ustanove administrativnog karaktera
- zdravstvene ustanove
- sportski i rekreativni objekti
- Vjerski objekti i greblja

U toku ovih aktivnosti imali smo sljedeće grupe troškova:

- troškovi DDD materijala
- troškovi transporta
- troškovi medija
- troškovi angažovanog osoblja
- troškovi izrade programa
- indirektni troškovi

Troškovi DDD materijala predstavljaju troškove nabavke materijala koji je nabavljen od strane Instituta.

Troškovi transporta obuhvataju nadoknade za upotrebu privatnih vozila i službenih vozila.

Troškovi medija obuhvataju sve troškove koji pokrivaju aktivnosti obavještanja stanovništva, kao što su troškovi radija i televizije, te troškovi štampanja plakata i obavještenja.

Troškovi angažovanog osoblja obuhvataju plaćanje nadokanda za svo angažovano osoblje uključujući i plaćene poreze i doprinose.

Troškovi izrade programa predstavljaju nadoknade za eksperta koji je učestvovao u izradi programa akcije. Ovdje nisu uključeni troškovi osoblja Instituta koje je učestvovalo u izradi programa.

Indirektni troškovi čine troškove koji se obračunavaju na direktne troškove izvođača, a predstavljaju pokrivanje određenih troškova koje izvođači imaju u toku provođenja akcije.

Indirektni troškovi pokrivaju sljedeće troškove izvođača:

- angažman menadžmenta i administracije
- amortizacija opreme i prostora izvođača
- učešće u pokrivanju zajedničkih troškova izvođača (energija, komunalne usluge, održavanje i čišćenje prostora)
- troškovi čuvanja skladišta
- angažman stručnog osoblja Instituta na obuci deratizera
- telefonski troškovi
- troškovi potrošnog kancelarijskog materijala
- troškovi korištenih obrazaca
- troškovi tenderskih postupaka
- osiguranje angažovanih deratizera i pomoćnih radnika
- troškovi bankovnih transakcija

Troškovi poreza su uključeni u pojedinačne stavke, ali ih prikazujemo i izdvojeno kako bi se uvidjelo koliko u toku akcije izdvajamo za PDV, kao i poreze i doprinose na nadoknade za angažovano osoblje.

ZAKLJUČAK

Može se konstatovati da je preventivna sistematska deratizacija (jesenja faza) provedena uspješno i kvalitetno. Postignuti su visoki efekti kontrole glodara, pa je značajno uticala na smanjenje rizika pojave zaraznih bolesti, koje se prenose glodarima i time značajno poboljšala epidemiološka situacija na Ze-do kantonu.

Neki od privrednih subjekata, nisu bili obuhvaćeni ovom akcijom jer ove poslove za njih obavljaju firme s kojima je ugovoreno za cijelu firmu.

Takođe je, kao i u ranijem periodu, bilo određen broj privrednih subjekata, koji su odbili provođenje deratizacije, pravdajući to nedostatkom sredstava i nemogućnošću plaćanja, o čemu su obaviješteni nadležni organi.

Kako bi akcija sistematske deratizacije bila potpunija, potrebno je u narednom periodu obezbijediti više finansijskih sredstava, te obezbijediti da svi pravni subjekti na Kantonu budu obuhvaćeni jednoobraznom sistematskom deratizacijom. Ovo je potrebno kako bi se akcija mogla provesti u skladu sa pravilima struke, te kao takva obezbjedila osnovna zadaća preventivne sistematske deratizacije – zaštita zdravlja stanovništva i sprječavanje epidemija.

S poštovanjem,

Dostavlja se:

- Ministarstvu zdravstva ZDK
- Arhiva

**Program kontrole uzročnika zaraznih oboljenja
i njihovih prenosioca-glodara
jesenja faza 2015. godine
preventivne sistematske deratizacije**

**IZVJEŠTAJ
O RELIZACIJI PROGRAMA**

Anex 1

Finansijski izvještaj o provedenoj DDD akciji

Asm

Finansijski izvještaj za javni sektor

		Prihodi	Rashodi
0	Prihodi		
	Budžet Kantona	45.000,00	
	Općina Olovo	1.398,00	
	Općina Vareš	1.000,00	
	Općina Breza	0,00	
	Općina Visoko	5.840,00	
	Općina Tešanj	5.860,00	
	Općina Usora	700,00	
	Općina Dobo-jug	990,00	
	Općina Zavidovići	7.270,00	
	Općina Maqlaj	5.775,00	
	Općina Žepče	4.802,70	
	Općina Zenica	13.773,00	
	Općina Kakanj	5.600,00	
	UKUPNO PRIHODI	98.008,70	
1.	Osoblje		
1.1.	Angažovano osoblje		36.049,50
1.2.	Troškovi nadzora (HES DZ)		21.203,48
	Porezi i doprinosi		16.230,68
	UKUPNO OSOBLJE		73.483,66
2	Troškovi izvedbe akcije		
2.1.	Trošna masa - DDD materijal		43.414,22
2.2.	Troškovi zaštitne opreme		532,05
2.3.	Troškovi upotrebe auta		6.033,64
2.4.	Troškovi zakupa skladišta		1.187,20
	UKUPNO TROŠKOVI IZVEDBE AKCIJE		51.167,11
3.	Troškovi izrade programa i ekspertize		
3.1.	Troškovi izrade programa		0,00
3.2.	Troškovi ekspertize		0,00
	Porezi i doprinosi		0,00
	UKUPNO TROŠKOVI IZRADE PROGRAMA I OBUKE		0,00
4.	Medijska promocija		
4.1.	Radijska i TV promocija projektnih aktivnosti		304,54
4.2.	Troškovi štampe (obavijeti, plakati, i dr.grafičke usluge)		1.540,69
	UKUPNO MEDIJSKA PROMOCIJA		1.845,23
5.	Indirektni troškovi Zavoda i domova zdravlja		
5.1.	Indirektni troškovi		18.974,40
	UKUPNO INDIREKTNI TROŠKOVI		18.974,40
6.	UKUPNO	98.008,70	145.470,40
7.	RAZLIKA PRIHODA I RAZHODA (GUBITAK)	-47.461,70	
8.	ISPLAČENI POREZ ZA ANGAŽMAN OSOBLJA		16.230,68